

Мотивація у навчанні англійської мови студентів немовних університетів як педагогічна проблема

О. О. Першукова

Національний авіаційний університет, м. Київ
Corresponding author. E-mail: pershoks@gmail.com

Paper received 24.10.19; Accepted for publication 08.11.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2019-208VII85-09>

Резюме. Стаття присвячена аналізу матеріалів наукових досліджень з проблеми навчальної мотивації та пошуку шляхів підвищення рівня вмотивованості студентів немовних університетів до опанування англійської мови. Розглянуто погляди науковців, що пояснюють природу та сутність феномену. Проаналізовано різновиди мотивації та педагогічні чинники впливу на її формування: змістовий компонент і способи організації навчальної діяльності, колективні форми й активні методи роботи. Розглянуто роль оцінювання навчальної діяльності. Окреслено особистісні та професійні якості викладача, що сприяють формуванню вмотивованості студентів.

Ключові слова: навчальна мотивація, вивчення англійської мови для спеціальних цілей, навчальний процес у немовному університеті, підвищення ефективності навчання, іншомовна професійна комунікативна компетенція.

Постановка проблеми. В сучасних умовах глобалізації та інтеграції готовність вільно спілкуватися з представниками різних народів і культур є вимогою часу, а тому увесь світ нині охоплено опануванням іноземних мов. Сучасна професійна освіта в Україні у цьому контексті має за мету підготовку фахівця, готового до діяльності в потоці іншомовної наукової інформації й спілкування з зарубіжними колегами, здатного працювати з професійною науковою літературою й освоювати нові технології. Адже рівень конкурентоздатності сучасного фахівця значною мірою залежить від його готовності послугуватися англійською мовою. Разом із тим, реалії сучасності в Україні полягають у тому, що: **а)** студенти немовних університетів мають досить неоднорідний рівень підготовки з англійської мови, нерідко в школі вивчали як іноземну німецьку чи французьку, у зв'язку з чим викладачі змушені виконувати роботу з формування у таких студентів елементарного рівня іншомовної компетенції; **б)** нерідко студенти не проявляють зацікавленості до іноземної мови як навчального предмета; **в)** кількість часу, відведеного для аудиторних занять постійно зменшується, збільшуючи обсяг самостійної роботи студентів. У цьому існує протиріччя між об'єктивною необхідністю високого рівня іншомовної компетентності сучасного фахівця й реальним станом справ у немовних закладах вищої освіти України, оскільки рівень такої підготовки не відповідає вимогам сьогодення й потребує удосконалення. А отже, шляхи формування у студентів позитивної мотивації до навчання іноземної мови слід розглядати як одне з актуальних завдань процесу навчання у немовному університеті.

Мета статті полягає у визначенні сутності навчальної мотивації як у психологічному так і педагогічному аспектах, та окресленні шляхів підвищення навчальної мотивації до опанування англійської мови студентів немовного університету.

Впродовж ХХ-го й на початку ХХІ-го століть численні роботи вчених різних напрямів знань були присвячені дослідженню сутності, природи, структурних компонентів, а також чинників формування мотивації. Значний внесок у вивчення окреслених проблем належить таким вченим, як: Б. Ананьєв, В. Асєєв, Дж. Аткинсон (J. Atkinson), Л. Божович, П. Гальперін, Р. Гарднер (R. Gardner), З. Дьорніей (Z. Dörnyei), В. Ламберт (W. Lambert), А. Леонтєв, П. МакІнтайр (P. MacIntyre), А. Маслоу (A. Maslow), Г. Мюррей

(G. Murray), В. Мясіщев, Р. Оксфорд (R. Oxford), Д. Перкінз (D. Perkins), С. Рубінштейн, Х. Хекхаузен (H. Heckhausen), Дж.Шеарін (J. Shearin) та іншим. На зміну уявленням про обдарованість індивіда як основну запоруку його життєвого успіху, прийшло розуміння того, що мотиваційні характеристики відіграють не менш значиму роль у його діяльності. Сучасні дослідження розглядають мотивацію як рушійну силу, що сприяє досягненню успіху [5, 9;13.].

Мотивація є однією з фундаментальних проблем психології як науки, її розглядають як складний багаторівневий регулятор життєдіяльності людини та її поведінки [3,с.251]. Виходячи з того, що *мотив* (за Л. Божович) – це «те, заради чого здійснюється діяльність» [1, с.148-153]; І.Зимня вважає, що саме мотив «стимулює і спонукає людину до виконання будь-якої дії, включеної у діяльність, що визначається цим мотивом» [3, с.250]. В контексті педагогіки *мотивація* є невід'ємною складовою навчальної діяльності, від якої залежить ефективність засвоєння знань, розвиток емоційної сфери, самостійності й творчої ініціативи тих, хто навчається [10,с.95]. В методиці навчання іноземних мов мотивація є чинником успіху на усіх освітніх рівнях, у тому числі й для формування іншомовної професійної комунікативної компетенції, адже саме з мотивацією пов'язано усвідомлення студентами потреби послугуватися ще однією мовою, значущості цієї здатності для майбутньої професії та професійного самовдосконалення [11].

Методи і прийоми дослідження. В основу дослідження покладено описово-аналітичний метод: вивчення та аналіз матеріалів наукових досліджень (дисертацій, статей у наукових журналах, підручників та посібників) з психології, психолінгвістики та педагогіки, зокрема методики навчання іноземних мов.

Основна частина. Серед багатьох вчених, які тривалий час досліджували проблему навчальної мотивації, на нашу думку, особливий внесок належить канадійським вченим Р. Гарднеру та В. Ламберту, які з метою вивчення мотивації до опанування нерідної мови на початку 80-х минулого століття разом із колегами й студентами склали спеціальну анкету, що отримала назву *Attitude/Motivation Test Battery, АМТВ* [12; 15.]. Хоча ця робота була призначена для дослідження рівня вмотивованості учнів середньої школи, але її результати привернули увагу широкого кола фахівців, бо анкета

вперше містила питання соціальної та психологічної спрямованості й включала кілька питань, що стосувалися особливостей навчального процесу. Втім, робота мала й слабкі місця, про що пізніше зазначає сам Р. Гарднер у спільній роботі з П.МакІнтайром, опублікованій у 1996. Це, зокрема, відсутність уваги до когнітивних аспектів навчання, а також динамізму як характерної ознаки мотивації [цит з 14]. Подальшим кроком розвитку теорії стала *Модель навчальної мотивації* за авторства угорського дослідника З. Дьорнієя [14]. Комплексна модель включала три виміри досліджень: 1) вимір мови; 2) вимір вивчаючої мови; 3) вимір навчальної ситуації. До першого (мовного) виміру було віднесено аспект інтегративності (ставлення учнів до мови та культури, їх устремління інтегруватися до цієї культури й набути рис носіїв мови); та інструментальність (прагматичний аспект навчання – яку користь може отримати вивчаючий завдяки навчанню). Другий вимір стосувався учня, або того, хто мову вивчає. Тут увагу приділено особистісними характеристиками, зокрема наявності в учнів внутрішньої потреби досягнень у навчанні й віри у власні сили. А також аналізу підлягали риси особистості учнів, зокрема: хвилювання під час користування новою мовою; наявний досвід вивчення мови; оцінка учнем власного рівня володіння вивчуваною мовою. Третій рівень поєднав внутрішні та зовнішні мотиви з умовами навчання, й демонстрував процес навчання у трьох вимірах: навчальний курс – викладач – група студентів. Вченим було визначено мотиваційні компоненти, що стосуються курсу навчання, як-от: зміст навчання і його складові, навчальні матеріали і їх відповідність таким аспектам як актуальність, здатність зацікавити й принести задоволення від навчання. Щодо організації навчання, то тут було передбачено застосування привабливих для студентів підходів і прийомів роботи (навчальних і рольових ігор, дискусій, проектної роботи). Великої ваги надано професійним та особистісним якостям викладача та характеристики групи учнів чи студентів, у якій відбувається процес навчання [14]. Теорія запропонувала нове бачення феномену *навчальна мотивація*, продемонструвавши його комплексність і взаємозалежність компонентів.

Майже одночасно з теорією З.Дьорнієя була прилюднена ще одна робота, яка заслуговує на нашу увагу. Р. Оксфорд та Дж. Шеарін окреслили *чинники впливу на мотивацію* до навчання іноземної мови. Це, насамперед, ставлення до країни та спільноти, що використовує вивчувану мову як рідну; важливою є *самооцінка* власних якостей того, хто навчається, його готовності навчатися; не менш значимі є *цілі*, наскільки чітко вони визначені і як співвідносяться з процесом навчання; аспект *залучення* означає ступінь активності й свідомості участі студента у навчальному процесі; важливою є *підтримка оточуючих*, зокрема супровід викладачів та допомога друзів-студентів, а також схвальне ставлення до навчальних зусиль поза закладом освіти; значимими є *особистісні якості студента*, як-от: здатність до навчання, його наявний рівень іншомовної підготовки й досвід здобуття знань, вік, стать [16]. Вчені підкреслили значимість для формування вмотивованості студентів соціально-культурних аспектів навчання, зокрема позитивного ставлення до культури й спільноти носіїв вивчуваної мови, а устремління студентів до безпосереднього контакту з носіями виділили як важливий момент, як і фор-

мування впевненості, що окреслена мета посилює й досяжна.

Сучасні психологи (Л. Божович, І. Зимня, Ю. Бобрицька) окреслюють *мотивацію* як складне об'єднання, «сплав» рушійних сил поведінки людини, у якому об'єднано потреби, інтереси, цілі, ідеали, що безпосередньо детермінують людську діяльність; це, також, сукупність, система психологічно різноманітних чинників, які детермінують поведінку й діяльність людини [1; 2; 3, с.253]. Нерідко дослідники (З.Дьорнієй, Р.Гарднер, А.Маслоу, Д.Перкінз) розглядають мотивацію як особливу сферу, сукупність стійких мотивів, які мають певну ієрархію й виражають спрямованість особистості. Така особистісна спрямованість залежна від змісту домінуючих мотивів. [7, с.147]. Тут доречно згадати слова Г.Рогової про те, що мотивація стосується суб'єктивного світу того, хто навчається, а тому визначається його власними спонуканнями й пристрастями, усвідомленими потребами. Вчена підкреслює, що на мотивацію можна впливати лише опосередковано, створюючи передумови й формуючи підстави, на основі яких в учня чи студента виникає особистісна зацікавленість в роботі [8,с.6]. А отже, для педагога-практика важливо пам'ятати такі моменти: *навчальна мотивація* є одним із видів мотивації, включену у діяльність навчання [3, с.257]. Цей феномен характеризується системністю, спрямованістю, стійкістю й динамічністю. На неї впливають: освітня система й заклад освіти, де відбувається навчання, особливості організації навчального процесу й специфіки навчального предмета. Окрім того, навчальна мотивація залежна від суб'єктивних особливостей тих, кого навчають – студентів, рівно як і того, хто навчає – викладача. Важливими чинниками, що стосуються студентів є: їх вік, стать, рівень інтелектуального розвитку, здібності до навчання, рівень бажаних досягнень, самооцінка, здатність до взаємодії з іншими студентами. Стосовно викладача значимими є його ставлення до студентів і процесу викладання, важливим чинником впливу є навчальний предмет і його специфіка [3, с.258].

В широкому розумінні виділяють (А.Реан, Н.Бордовська, С.Розум) два види мотивації: зовнішню (*intrinsic*) й внутрішню (*extrinsic*). Якщо для особистості певний вид діяльності є значимим сам по собі, як-от: відбувається задоволення пізнавальної потреби в процесі навчання, то це є виявом *внутрішньої мотивації*, а якщо значимими є інші потреби, зокрема соціальний престиж, заробітна плата, то у такому випадку йдеться про *зовнішню мотивацію* [7, с.164]. Серед різновидів *внутрішньої мотивації* виділяють *комунікативну* – передбачає формування комунікативної компетенції, *лінгвопізнавальну*, що полягає у позитивному ставленні до самої мови, її будові та якостям, та *інструментальну*, яка стосується готовності до виконання різноманітних вправ і завдань, а також устремління до засвоєння нових форм роботи та удосконалення раніше засвоєних прийомів навчання, готовність включитися у самостійну навчальну діяльність [6]. Студент, який має внутрішню мотивацію зазвичай *вмотивований на успіх*, його дії спрямовані на досягнення позитивних результатів, а особистісна активність залежить від потреби в досягненні мети. Людям цього типу притаманні ініціативність і творча активність, вони беруть на себе середні за складністю чи дещо завищені обов'язки і ставлять реальні цілі, а зустрівши перешкоду шукають шляхи щоб її

перебороти. З власного досвіду можемо зазначити, що привабливість завдання для них зростає пропорційно його складності. Такі студенти схильні планувати своє майбутнє на великі проміжки часу і мало залежні від зовнішнього контролю. *Зовнішня мотивація*, навпаки, обумовлена обставинами, які змушують студента вивчати іноземні слова, читати тексти, виконувати вправи всупереч бажанню чи настрою. Чинниками зовнішньої вмотивованості таких студентів виступають заліки, екзамени чи майбутня робота. Як свідчить досвід, нерідко вони навчаються лише тому, що бояться неприємних наслідків й намагаються уникнути покарання, а тому майже ніколи не проявляють ініціативу, стороняться відповідальних завдань і вишукують причини, щоб від них відмовитися. Зазвичай такі студенти вибирають завдання, виконання яких не потребує особливих трудових затрат. Разом із тим, вони можуть ставити перед собою завищені цілі й нерідко терплять невдачі, бо неадекватно оцінюють свої можливості. При виконанні ними завдань проблемного характеру в умовах дефіциту часу результативність діяльності різко погіршується. Сьогодні фахівці (О. Мінеєва, А. Оладушкіна) вважають, що зовнішній тип мотивації існує у двох різновидах: *соціальна й особистісна* [6;7 с.151-164]. Зокрема широка соціальна мотивація студентів немовного університету проявляється в устремлінні опанувати нову мову з перспективою її використання в ситуаціях міжособистісного й міжкультурного спілкування, задля престижної роботи й високої заробітної платні.

Для нас цінними є дослідження американських психологів Е. Десі та Р. Райана (*Deci Edward, Ryan Richard*). Їх результати свідчать, що у певних умовах саморегуляції того, хто навчається, зовнішня і внутрішня мотивація створюють єдиний конструкт. Стосовно навчального процесу такі умови полягають у тому, що студент починає відчувати потребу у власній компетентності (*competence*), має бажання і готовність досягти позитивних результатів завдяки власній навчальній діяльності (*autonomy*), а також відчуває позитив від встановлення надійних дружніх стосунків з оточуючими людьми (*relatedness*). Для цього необхідно, щоб домінуючим збудником суб'єкта (студента) до виконання діяльності (навчання) стали *зацікавленість і задоволення від діяльності, яку виконує* [13]. А отже, на вмотивованість студентів можна впливати зацікавивши їх мовою, яку вивчають. Це можливо якщо створити умови для задоволення від діяльності, яку вони виконують. З педагогічної точки зору такими чинниками впливу є компоненти процесу навчання. За Є. Ільїним це: змістовий компонент навчання; організація навчальної діяльності; оцінка навчальної діяльності; стиль педагогічної діяльності [4].

Змістовий компонент навчання має велике значення, адже процес вивчення мови – це результат взаємодіючих чинників, головними серед яких є когнітивні механізми та умови оточуючого середовища. Принципи відбору й систематизації змісту навчального матеріалу з англійської мови, це: *комунікативна спрямованість і особистісна й професійна направленість*, яка полягає у інформаційній наповненості навчальних матеріалів, їх зв'язку із майбутньою спеціальністю студентів, галузями науки й техніки; *міждисциплінарна змістова відповідність* забезпечує той аспект, за яким факти та події засвоєні на предметах професійного циклу студенти опановують у новій оболонці; *автентичність і відкритість* означає

застосування інформації узятій з оригінальних джерел [6]. Окрім того, мотиваційний вплив може здійснювати лише той навчальний матеріал, інформаційний зміст якого відповідає когнітивним потребам студентів. Важливим чинником формування вмотивованості студентів є *створення умов для виникнення зацікавленості до навчання як емоційного переживання. Навчальний матеріал* має бути актуальним, інформативним й особистісно значимим. Оптимальним є створення проблемних ситуацій й підготовка завдань, вирішення яких вимагає активної пошуково-аналітичної роботи, постійного напруження. Надто легкий матеріал подібної зацікавленості у студентів не викликає, а застосування непомітних завдань може стати причиною падіння рівня вмотивованості [3, с.259]. Основні чинники, пов'язані із професійною діяльністю студентів торкаються широких соціальних мотивів майбутньої професії, розуміння її сутності та значущості, а також усвідомлення необхідності формуванням готовності вільно спілкуватися в контексті професійної тематики. Застосування активних методів опанування мови, створення проблемних ситуацій, постановка завдань, вирішення яких вимагає активної пошукової діяльності, надає можливість студентам проявити самостійність та ініціативу.

Організація навчальної діяльності відіграє не менш значимую роль у формування мотивації. На нашу думку, організацію процесу опанування певної теми доречно умовно розділити на три частини: а) ознайомлення; б) пізнання; в)самооцінка. Мета ознайомчого етапу полягає у зацікавленні студентів змістом навчального матеріалу, створенні умов для оцінки кожним із них власних можливостей. Для цього доречно створити проблемну ситуацію, сформувавши основне навчальне завдання, а також повідомити про теоретичну й практичну значущість теми. Такий підхід створює основу для постановки кожним студентом певних власних цілей. Викладачу варто намітити й обговорити план роботи за відпущений час, провести аналіз наявних знань і намітити обсяг того, що треба опанувати. Операційний етап полягає у засвоєнні змісту теми. Для становлення мотивації студенти мають розуміти потребу опанування змісту, а також доречність навчальних дій. Заключний етап присвячено аналізу та оцінці студентами власної роботи, співставлення результатів з поставленими задачами. Роботу з оцінювання необхідно організувати у такий спосіб, щоб студенти мали змогу відчувати задоволення від власних дій у пізнанні нового й цікавого матеріалу. Таким чином у студентів буде формуватися зорієнтованість на позитивні відчуття в майбутньому, результатом чого з'явиться потреба у творчості й пізнанні, позитивній стійкій мотивації до самостійної навчальної діяльності.

Невід'ємною частиною процесу навчання з метою для формування стійкої вмотивованості студентів є *колективні форми роботи*, бо саме вони дозволяють зробити навчання привабливим, надають можливість диференціювати навчальну діяльність, приймати до уваги індивідуальні особливості й побажання студентів, а також спонукають до дій навіть найменш вмотивованих. Слід застосовувати активні методи навчання (до яких належать дискусійні, ігрові та евристичні види роботи) для активізації мисленнєвої та практичної діяльності студентів, вдосконаленню їх особистісно-професійного розвитку. Доречним є використання методу проєктів, варто готувати виступи на конференції з

різними видами презентацій, дивитися відео фільми англійською мовою професійного спрямування й проводити їх обговорення. Сучасні засоби навчання (мультимедійні та Інтернет технології, електронні освітні ресурси) мають багато переваг перед традиційними засобами, їм належить найвищий мотиваційний ефект, бо забезпечують найвищий ступінь інтерактивності навчання, створюють необхідні умови для організації продуктивної як аудиторної, так і самостійної роботи.

Особистісні та професійні якості викладача, значною мірою визначають його *стиль педагогічної діяльності*. Формуванню вмотивованості студентів сприяють такі якості викладача: емоційна форма проведення занять, обізнаність і презентація різних видів діяльності у зрозумілій формі, надання студентам можливостей практикуватися в різноманітних комунікативних виразах і структурах; пропозиція цікавих, достатньо складних, але посильних завдань; створення в аудиторії особливого соціально-педагогічного клімату для зняття психологічних бар'єрів; постійна оцінка результатів навчання (словом, поглядом, жестом); схвалення й дружня підтримка, відсутність авторитаризму, для розвитку учнівської автономії слід мінімізувати зовнішній тиск і контроль; вагомим є власний позитивний приклад у ставленні до навчання взагалі, й англійської мови зокрема, повага до культурних особливостей народів, які користуються англійською мовою як рідною, а також осіб, які використовують англійську мову як засіб міжкультурного спілкування. Корисно надавати можливості студентам виступити у ролі викладача й проводити заняття. Доречно пам'ятати, що комунікація і взаєморозуміння нерідко важливіше, ніж акуратність і точність висловлювання; слід розвивати внутрішню мотивацію, але зовнішня мотивація також важлива.

Ще один аспект навчання стосується *оцінювання навчальної діяльності*. Про його значення свідчить той факт, що не відчуваючи контролю за власним навчанням, не отримуючи інформації про результати навчання студенти не відчувають власного зростання, і це негативно впливає на їх рівень вмотивованості. З боку викладача виправлення помилок має бути максимально тактовним, і супроводжуватися поясненням, що помилки – це частина процесу навчання. Корисно надавати можливості студентам оцінювати власну роботу самостійно, чи з партнером. Комплексні дослідження, присвячені проблемі відрахування студентів із закладів вищої освіти продемонстрували, що іноземна мова нерідко є одним із предметів, що з якого студенти отримують найгірші оцінки. Виявилось також, що причина криється не лише в об'єктивній складності засвоєння зазначених дисцип-

лін. Велике значення має той факт, що студент часто погано уявляє собі вагу цих дисциплін у своїй майбутній професійній діяльності й уважає, що успішність не має ніякого стосунку до його вузькоспеціальної професії [7, с.155], а отже, аргументоване пояснення значення й ролі здатності до іншомовного спілкування сучасного фахівця є необхідним компонентом в процесі формування у студентів реального образу майбутньої професійної діяльності.

Висновки. В епоху глобалізації здатність послугуватися іноземною мовою є невід'ємною умовою конкурентоздатності випускників закладів вищої освіти в Україні. На тлі скорочення кількості аудиторних годин і збільшення часу відведеного на самостійну роботу, однією з умов успішного навчання є формування у студентів позитивної вмотивованості до навчання англійської мови як засобу міжнародного спілкування. *Мотивація* (за І.Зимньою) є сукупністю різноманітних психологічних чинників, що детермінують поведінку й діяльність людини. Сутність *мотивації до навчання англійської мови студентів у немовних університетах* полягає у зацікавленості студентів, їх готовності й бажанні опанувати мову як глобальну мову науки і техніки, застосовувати як засіб міжнародного й міжкультурного спілкування. Формування навчальної мотивації – це комплексний педагогічний процес, у якому важливими є як компоненти процесу навчання, так і всі його учасники. Для *формування стійкої позитивної вмотивованості* студентів до навчальної діяльності під час опанування іноземної мови важливим чинником є відповідність змісту навчання й способів його передачі пізнавальним потребам й інтересам студентів. *Змістовий компонент навчання*, зокрема *підбір навчальних матеріалів, їх творчий характер і зв'язок із майбутньою професією*, а також *способи організації навчальної діяльності* мають велике значення, адже процес вивчення мови – це результат взаємодіючих чинників, головними серед яких є когнітивні механізми та умови оточуючого середовища. Варто застосовувати *колективні форми роботи*, які потребують створення навчально-проблемної ситуації, саме вона стане стимулом для спілкування в групі. *Завдання викладача* полягають у створенні оптимального навчального середовища, допомогти студентам усвідомити мету навчання, підвищенні їх самооцінки й віри у власні сили. Важливим є *контроль за навчанням*. Оцінювання якості роботи й виправлення помилок мають відбуватися у максимально тактовний спосіб. Для досягнення успіху студентам важливо усвідомити, що вивчення англійської мови є нині персонально значимим для них, а тому велике значення має вміння навчатися самостійно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Божович Л.И. Избранные психологические труды / под. ред. Д.И. Фельдштейна М.: Международная педагогическая академия, 1995. 209 с.
2. Бобрицкая Ю.М. Методика формирования и развития мотивации к изучению иностранного языка у студентов неязыкового вуза. Автореф. дис... канд. пед. н. 13.00.02. Санкт-Петербург 2015. 25с.
3. Зимняя И.А. Педагогическая психология: учеб. для вузов. – 3-е изд., пересмотр. – М.: МПСИ; Воронеж: МОДЭК, 2010. 447с.
4. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб.: Питер, 2002. 512 с. URL: <https://uchebnikfree.com/personal-motivatsiya/motivatsiya-motivy-i-spb-piter-512-seriya.html> (дата звертання: 18.08.2019)
5. Маслоу А. Мотивация и личность. Motivation and Personality, N. Y.: Harper&Row, 1970, 2 nd edition; СПб.: Евразия, 1999 (Пер. А. Таглыбаевой). К.: PSYLIB, 2004. URL: <http://psylib.org.ua/books/masla01/index.htm> (дата звертання: 14.08.2019).
6. Минеева О.А., Оладушкина А.А. Клопова Ю.В. Способы повышения мотивации студентов к изучению английского языка. //Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2018. Т.7. № 1(22). URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/sposoby-povysheniya-motivatsii-studentov-k-izucheniyu-angliyskogo-yazyka> (дата звертання: 16.08.2019)
7. Реан А.А. Бордовская, Н.В. Розум С.И. Психология и педагогика. СПб.: Питер, 2008. (Серия «Учебное пособие»). 432с.

8. Рогова Г.В. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: теоретико-практическое методическое пособие. М.: «Просвещение», 1991, 287с. URL: <https://studfiles.net/preview/6306110/page:4/> (дата звертання: 21.08.2019)
9. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность. 2-е изд. СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. 860 с. ил. (Серия «Мастера психологии»).
10. Фицула М. Педагогіка: навчальний посібник, 3-ге вид. стер. К.: Академвидав, 2009. 560с.
11. Чорна О.О. Особливості та практика формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі*. [Е. ресурс] 2013. Вип. 22. С. 230-237. URL: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/344.pdf> (дата звертання: 3.08.2019).
12. Attitude/Motivation Test Battery: International AMTB Research Project. URL:
13. Deci, Edward, Ryan Richard Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist*, February 2000. URL: https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf (дата звертання: 7.09.2019).
14. Dornyei, Z. Motivation and Motivating in the Foreign Language Classroom Source: *The Modern Language Journal*, Vol. 78, No. 3 (Autumn, 1994), pp. 273-284. URL: <http://www.jstor.org/stable/330107>. (дата звертання: 12.07.2019).
15. Gardner R. C. *Social Psychology and Second Language Learning: The role of Attitudes and Motivation*. London: Edward Arnold. 1985. 208 p.
16. Oxford R., Shearin J. Language learning motivation: Expanding the theoretical framework. *Modern Language Journal*, Issue 78, 12-28, 1994.

REFERENCES

1. Bozhovich L.I. Selected psychological works /edit.D.I. Feldshtein, M.: International pedagogical academy, 1995. 209 p.
2. Bovritskaya U.M. Methods of formation and development of motivation to study a foreign language in students of a non-language university. Theses of dissertation. 13.00.02. Sankt Peterburg 2015. 25p.
3. Zimnyaya U.A. *Pedagogical Psychology*.. 3edition. M.: Voronezh: MODEK, 2010.447p.
4. Il'in EP. Motivation and motives. Piter, 2002. 512 p. URL: <https://uchebnikfree.com/personala-motivatsiya/motivatsiya-motivyi-spb-piter-512-seriya.html> (18.08.2019)
5. Maslou A.. Motivation and personality, N. Y.: Harper&Row, 1970, 2 nd edition; СПб.: Евразия, 1999 (Пер. А. Татлыбаевой). К.: PSYLIB, 2004. URL: <http://psylib.org.ua/books/masla01/index.htm>
6. Mineeva O.A., Oladushkina A.A., Klopova U.V. The ways to increase students' motivation to learn the English language *Azimuth of scientific research: pedagogy and psychology*, 2018. Т.7. № 1(22). URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/sposoby-povysheniya-motivatsii-studentov-k-izucheniyu-angliyskogo-yazyka> (16.08.2019)
7. Rean A.A., Bordovskaya, N.V., Rozum S.I. *Psychology and pedagogic*: Piter, 2008, 432p.
8. Pogova G.V. Methods of teaching foreign languages in high school: theoretical and practical manual, М.: «Prosveshcheniye», 1991, 287p. URL: <https://studfiles.net/preview/6306110/page:4/> (21.08.2019)
9. Heckhausen H. Motivation and activity. 2nd edit. Piter; М.: Smyisl, 2003. 860 p.
10. Fitsula M. *Pedagogica: tutorial*, 3rd edition K.: Academyvydav, 2009. 560p.
11. Chorna O.O. Features and practice of formation of foreign language communicative competence of students of technical specialties *Vykladannya mov u vyshchych navchalnykh zacladah osvity na sychasnomu etapi.*, 2013. N 22. Pp. 230-237. URL: <http://www-center.univer.kharkov.ua/vestnik/full/344.pdf> (3.08.2019).

Motivation of students' of non linguistic universities in learning English as a pedagogical problem

O. O. Pershukova

Abstract. In the age of globalization, the ability to use a foreign language is one of the essential conditions for competitiveness of higher education institutions graduates' in Ukraine. On the background of reducing the number of classroom hours and increasing the amount of independent work, one of the conditions for successful learning is the students' interest in the process of language learning, their desire to make efforts and devote time to this activity. Motivation (according to I.Zimnaya) is considered as a set of various psychological factors that determine human behavior and activity. Therefore, the formation of educational motivation is a complex pedagogical process in which both its components and all participants are important. The essence of motivation for teaching English to students in non-linguistic universities lies in the students' interest in the subject of study raising, their willingness and desire to master English as a global language of science and technology, a mean of international and intercultural communication. Such interest promotes concentration, stimulates and encourages students' attention. Motives based on students' interest are the source of their activity. An important factor to form a stable positive motivation of students' activity to study is the correspondence of the content of the study and the ways of its transfer to students' interests and cognitive needs. The content component of learning and the ways how activities are organized are of great importance. Therefore, the selection of appropriate educational materials, their creative nature, and connection with the future profession are influential. Collective forms that require the creation of a problem situation should be used; it will be the impetus for communication within the group. To enhance the students' thinking and practical activity, to improve their personal and professional development, active teaching methods should be applied using modern teaching aids. The task of the teacher is to create the optimal learning environment, to help the student to understand the purpose of learning, to increase his self-esteem and belief in his strength. It is important to control the learning, the student should be informed about the results of the work to feel his/her growth. Quality assessment and error correction should be carried out as tactful as possible. To maximize students success, it is necessary to convey to them that learning English is now personally meaningful for them, that is why the ability to learn independently is of great importance. The teacher can significantly contribute to the development of student motivation by teaching them to use reference materials, various sources of information to form the ability to obtain information and use it.

Keywords: learning motivation; learning English for specific purposes, educational process at a non linguistic university; increasing the effectiveness of training; foreign language professional communication competence.